

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 13 de Juny de 1897

Núm. 165

SECCIÓ GENERAL

GOLLERIAS

Per haver qualificat axis *El Correo Español* les reivindicacions fetes pels catalanistes y resumides en la fulla que al poble catalá dirigí la Junta Permanent de La Unió Catalanista arran de la supressió de *La Renaixensa* y *Lo Regionalista* que 's publicavan á Barcelona, demostrárem en aquestes planes que totes aquelles reivindicacions formavan part del dret vigent á Catalunya avans de la publicació del Decret de Nova Planta, y, després de traduhir al peu de la lletra les paraules referents al assumpto de *El Correo Español* del die 18 de Mars últim en lo final de la seva segona plana, preguntávam: ¿los carlins son fueristes? ¿opinan los carlins catalans que 's diuhen fueristes y 'ls que ho son de veritat que son GOLLERIAS les antigues lleys constitutives de Catalunya?

A la nostra pregunta, los carlins catalans no han tingut á bé respondre res concret. Los qui han dit més s' han contentat á censurar la conducta observada ab los catalanistes per les autoritats de Barcelona y á assegurar que don Carles ha promés lo restabliment dels furs, y que de la seva paraula no s' en pot duptar.

El Correo Español, pochos dies després ó sía el 24 de Mars, publicá un article en lloch preferent, firmat per E., titulat *Por Cataluña*, que comensa d' aquesta manera:

«Motivo de estas líneas.

Quando hace una semana llegaron á Madrid las noticias acerca de la supresión de *La Renaixensa*, *El Correo Español*, ateniéndose á los informes recibidos sobre el supuesto separatismo de los catalanistas, publicó un artículo en defensa del regionalismo y los fueros, atacados por los periódicos liberales con motivo de las exageraciones que contra la unidad nacional se atribuían á los de *La Renaixensa*.

Este número (el del 16 de Marzo), fué denunciado y recogidos los ejemplares, que seguramente no pudieron llegar á la capital de Cataluña. Allí se hacía resaltar nuestro amor á los fueros, nuestro entusiasmo ferviente por las tradiciones españolas y nuestra convicción de que los mayores enemigos que los fueros tenían, eran los que con pérfida intención querían hacerlos sospechosos á la nacionalidad española y ponerlos en pugna con la santa integridad de la patria.

Después hemos leído la proclama catalanista, y hemos visto la tentativa de unión á los catalanistas, hecha por los federales del Principado, y puesto que este asunto es de capital interés para la noble Cataluña y *El Correo Español* no habia dicho nada por su cuenta, limitándose á cortar ó copiar noticias de otros periódicos, creamos muy del caso dedicar este número á dar razón del fuerismo de los carlistas, y á expresar nuestra opinión acerca del valor de los principios federales. A manifestar, en suma, que la parte honrada y sana del catalanismo, solamente tiene su satisfacción y cumplimiento en el programa carlista, y que la barretina, en cuanto expresión y emblema, no de separatismos ajenos á todas las almas españolas, sino del santo amor á la región, á la patria chica, á Cataluña con sus tradiciones y libertades, es hermana de la boina, y no puede serlo jamás del gorro frigio.»

Com se pot veure per lo transcrit, en aquest nou article *El Correo Español* s' excusa d' haver sigut mal informat respecte del separatisme atribuhit als catalanistes, a proposit de lo que havia publicat un article que fou denunciat (y que nosaltres no hem tingut ocasió de llegir), y, després d' afirmar que s' ha enterat de la proclama catalanista y de la tentativa de unión á los catalanistas hecha por los federales del Principado, asegura que no habia dicho nada por su cuenta, limitándose á cortar ó copiar noticias de otros periódicos, y manifesta creure arribat lo cas de dar razón del fuerismo de los carlistas y donar sa opinió respecte del valor de los principios federales.

Tot axó aniria molt bé si en *El Correo Español* del die 18 de Mars, y en la seva segona plana y comensament de la tercera, no s' hagués publicat l' article, suelto ó noticia, sia lo que 's vulga, precedida de l' epígraf *Los Catalanistas* y sense dir ni advertir en lloch que fos trata de cap altre periódich, ni fer cap salve-

tat respecte de son contingut, en lo quin se llegexen les següents apreciacions: primera, que 'l catalá es dialecte; segona, que les mides preses per les autoritats de Barcelona contra 'ls catalanistes eran encertades, y tercera, que lo que 'ls catalanistes demanan en la fulla publicada per la Junta Permanent de la Unió, detallantho, son GOLLERIAS.

Quan un periódich polítich, de la importancia y de la significació de *El Correo Español*, copia d' un altre periódich, no ja noticies, sino fins apreciacions d' un caracter tant grave com les que conté l' article ó suelto titolat *Los Catalanistas*, y no dexa la responsabilitat al periódich d' ahont les trau y ni sisquera diu res pera advertir que no son seves; es que les accepta, es que se 'n fa solidari, es que té interés en exténdreles y divulgarles. Y axó no creyém que 'ns ho negui *El Correo Español*, que es un diari sério é il·lustrat.

Si á cop calent, y per la influencia del medi social ahont viu *El Correo Español*, va passar per alt la etzaguellada del seu reporter al director del diari madrileny, valia la pena d' advertirho tot seguit; valia la pena de dir ab noble franquesa que 'l periódich no 's feya solidari de lo que lleugerament havia copiat y de rebutjar d' una manera clara y terminant les apreciacions d' alcans polítich ab les quines no estigués conforme.

Axó no ho ha fet *El Correo Español* y, al explicar los motius de son nou article *Por Cataluña*, se concreta á dir que no habia dicho nada por su cuenta, limitándose á cortar ó copiar noticias de otros periódicos: quan lo que havia fet era copiar noticies y, además, apreciacions ó judicis d' actes y doctrines. Y aquestes apreciacions y judicis han quedat sense rectificar, donchs, encara que no 'ls dignés pel seu compte, al traslladarlos á les seves planes sense cap salvetat, se 'ls va fer seus.

Per altre banda; si *El Correo Español*, y demés periódichs carlins que s' han ocupat d' aquest punt, rebutjan la paraula GOLLERIAS aplicada á tots y á cada un dels principis sustentats en la fulla de la Unió Catalanista, ¿perqué no ho manifestan axis, sense embuts, d' una manera clara y terminant?

En nostre concepte, y voldríam equivocarnos, no ho fan perque no admeten tots aquells principis; perque alguns dels dits principis están ab oberta oposició ab los sustentats en los documents oficials del partit carlí.

Perxó també *El Correo Español* en l' article titulat *Por Cataluña* posa la seva mira á justificar, valentse dels escrits carlins oficials y no oficials, que'l seu partit vol y ha promés lo restabliment dels furs y combat los fonaments purament racionalistes del autonomisme dels republicans federales; pero dels principis catalanistes continguts en la fulla publicada per la Junta Permanent de la Unió, que declara connexer, no se 'n ocupa, ni 'n resa pera res. ¿Es axis com vol convençre á la parte honrada y sana del catalanismo de que les seves aspiracions sols poden trobar compliment y satisfacció en lo programa carlista? Al llegir l' article de *El Correo Español* tothom se ferá cárrech tot seguit de que son objecte principal es apartar als catalanistes dels republicans federales: com si la visita feta als catalanistes, ab motiu de les vexacions de que eran víctimes, per una part dels federales de Barcelona, li hagués produhit la temensa de que aquells se volguessen fer federales. Sobre aquest punt *El Correo Español* vá aximateix molt errat de comptes y altre vegada tingué la desgracia d' esser mal informat.

Los catalanistes tenen ab los federales certes doctrines semblants, com les tenen ab los carlins que volen la integritat dels furs (que alguns n' hi ha). Axó explica la visita dels federales, acte d' atenció degudament apreciat, sobre tot en aquelles circumstancies; com acte d' atenció hauria sigut també la visita dels carlins, si l' haguessen feta, y hauria estat rebuda ab igual agraument y consideració. Pero 'ls carlins no la feren perque la seva gran majoria estan molts distanciatos dels principis polítichs del catalanisme y 'ls directores del partit á Catalunya tenen sobre 'ls furs y 'l seu restabliment idees de les quines ja 'ns hem

ocupat en més d' una ocasió y que ab pena hem vist prevaldre en los derrers documents oficials carlins publicats.

En una paraula, los federales, com ho digué ab la claretat y franquesa que li son propies En Pi y Margall en *El Nuevo Régimen*, acceptan los principis sustentats en la proclama catalanista, pero fent constar, com correspon, que 's distingexen dels catalanistes en que aquestos no proclaman los drets individuals ni la forma republicana de Govern: en cambi, los carlins d' avuy no poden dir ni dirán que acceptin aquells principis, encara que sia salvant la qüestió dinástica y la de forma de Govern: se contentarán com ho justifican los fets, en fer sobre 'ls furs declaracions més ó menos vagues. Altre cosa no 'ls hi consent la disciplina de partit.

No te rahó, donchs, *El Correo Español*, en el suelto que 'ns ha fet conexas *El Norte* de dimecres passat, de pretendre haverse sincerat del calificatíu de GOLLERIAS que va enmatllevar á un altre periódich pera acullirlo en les seves planes y aplicarlo als principis professats pels catalanistes calcats en la antiga legislació política catalana. Res concret ha dit pera desvirtuarlo.

Que *El Correo Español* ha suferit en pochos mezes tres denuncies per escriure en defensa dels drets de Catalunya. Li agraum y sentim moltíssim los contractes qu' ha suferit. Pero sentim més encara que no vagi més enllá en aquesta defensa (s' enten en lo terreno dels principis, no en lo dels articles exposats á denuncia); sentim que 'l programa carlista sacrificui molts, per no dir tots, los drets polítichs de Catalunya, que nosaltres los catalanistes voldríem restablerts.

Que 'ls carlins son enemichs de 'l fuerisme catalá. Entenemnos. Lo que nosaltres hem dit, y probarem ab lo programa carlí á la má, es que 'l fuerisme dels actuals carlins no consisteix en lo restabliment de la legislació y modo de ser polítich de Catalunya, sino en lo d' una petita part d' axó que 's reduheix á una senzilla y no complerta desentralisació económica y administrativa. En aquest sentit sostením que 'l partit carlí no es fuerista.

No hi ha, donchs, de la nostra part ni mala fé, ni falta de justícia.

En cambi, voldríam veure en *El Correo Español*, més resolució y més claretat.

J. B. y S.

ALTRA VEGADA LA IRLANDA

Per fi aném á presenciari un acte de justícia. ¡Alabat sia Deu! Se creya per alguns, qual intuició es tanta com sa bona voluntat, que de la qüestió irlandesa no se 'n parlaria may més, que havia definitivament passat á la historia y que era una qüestió morta y soterrada. Los tals dormían tranquils, ab la beatitut propia d' aquells que s' han tret de demunt un pes que neguiteixava algun tant la seva plácida existencia. Donchs bé, l' *Home rule* ha ressucitat de nou, y ¡cosa estranya!, més que per sa propia virtualitat, per la forsa de las circunstancias, y en ocasió en que casi ningú se 'n recordava. Ningú, s' entén, de sos enemichs, de sos impugnadors, d' aquells que procuráren ab totas las sevas forsas matarlo y enterrarlo. Y lo més curiós del cas consisteix en que l' enterrador, si axis val dirho, es ara qui s' ha encarregat de pronunciar las paraulas santas, *Surge et ambula*. Lo govern conservador es qui ha trencat la llosa sota la qual dormía la son eterna l' *home rule*, y, evocada la ombra del difunt, aquest ha despertat ab la plenitud de sos sentits.

Aqueix miracle, ab tot, no es tal miracle. Algú va predir que la qüestió irlandesa no havia mort perque l' ánima no s' havia separat del cos, sino que reposava en ell, esperant la resurrecció en una forma ó altra. Certament, quan un poble es vensut per la lley inhumana de la forsa, pero no mort y en descomposició, vé un dia que 's desperta aprofitant qualsevol circumstancia favorable. Y axó es senzillament lo que ha passat ara á la Irlanda.

Per la generalitat ha sigut una cosa que s'ha presentat de sopte, inopinadament, dexant esma-perduts a molts que sols judican per la superfície més externa las cosas del mon.

En realitat, la qüestió irlandesa estava sols en suspens, encara que, després dels últims fets que s'han realitzats en ella, semblava radicalment morta. Ara l'assumpte s'ha portat baix un altre sistema. Ab prudència, ab gran cautela, en secret, millor dit, s'ha anat gestionant la resolució del problema, y quan aquest s'ha trobat en condicions apropiades, allavors s'ha exteriorisat donantse francament a conèixer a la Cambra dels Comuns. Mr. Balfour ha sigut qui ha formulat últimament lo projecte de reconciliació de la Irlanda ab sa germana gran, la Inglaterra. Las circunstancias, sens dupte, l'han ajudat a n'aqueixa hermosa obra de pau y de justicia.

Tothom sab que l'imperi Britànic se prepara pera celebrar lo «jubileu de diamant» de la reyna y emperatriu Victoria, y s'ha volgut que un dels fets més hermosos que realisi la Soberana Senyora del Regne Unit sia l d'ajuntar ab abressada de germanor la Irlanda ab la Inglaterra, unint sas mans ab la branca de l'lorer.

Lo projecte d'en Balfour es, tal vegada, menos radical que l del gran vell, l' eminent home d'Estat Gladstone. Ab ell se proposa una completa reconstitució del govern regional de la Irlanda, prenent per modelo l d' Inglaterra, en son sentit més ample. Després se reforma fonamentalment lo sistema tributari, establintse baix unas bases més justas que no pas las actuals, verdaderament exorbitants en la práctica, aliviantse d'un modo considerable als terratinents y als propietaris, de manera que axís com aquestos devían pagar l'impost dit dels pobres y la administració de la tributació, càrregas que resultavan pesadíssimas, d'avuy endevant correrá a càrrech del Estat la meytat dels dos impostos. A més, s'establiran en lo territori irlandés Consells regionals, semblants als Consells dels Comtats inglesos y als Consells parroquials que existeixen en la illa germana. Finalment, lo govern local que te Inglaterra será idéntich pera la Irlanda.

Duptém que en los 60 anys de regnat que cumplirá S. M. I. Victoria Alexandrina l dia 20 del mes corrent, hagi la reyna de la Gran Bretanya é Irlanda fet un acte més hermós y que més brill pugua donar a sa esplendorosa corona; perque las joyas millors ab que poden adornarse las diademas reyalis son aquelles que la Justicia hi posa; y perque axís ho ha entés lo govern d'aquell poderós reyalme, s'ha volgut que l «jubileu» tinga un fet realment digne del poble que l celebra y de la egregia persona a qui s' dedica.

Poquíssimas vegadas en la historia del Parlamentarisme s'ha donat lo cas que ara ofereix lo Parlament britànic y que demostra que en aquella nació poderosa la representació del país es una realitat y no una repugnant ficció com en altres parts. En efecte; la unanimitat de parers entre l govern y ls partits polítichs regna en absolut en la resolució de la gran qüestió irlandesa. Un govern conservador s'ha posat al costat d'un poble injustament desatés, inicuaument vexat y li ha volgut fer justicia. Aquest acte verdaderament de «govern» ha obtingut la aprobació de tothom: parnellistas y anti-parnellistas, radicals y conservadors, regionalistas y unionistas, tots han comprés los bons intents del gabinet y tos se proposan ajudar a la bona obra.

En los anys del Parlament britànic hi cabrá una fetxa gloriosa, y aquesta será la del dia en que l projecte Balfour quedí aprobat. De bon segur que a la bondadosa reyna Victoria més li plaurá pera celebrar son «jubileu» la grutitut de tot un poble, lliure del pes d'una gran injusticia, que las estátuas y festeigs ab que sos súbdits de sos immensos dominis se preparan pera commemorar la gran diada.

Al posarse en práctica per lo gabinet Salisbury lo nou plan relatiu al govern interior de Irlanda, no sols se farà un gran be moral als fills y habitants de la Illa Verda, donchs que las relacions entre ls propietaris y ls cultivadors de la terra s'armonisaran a l'ombra de la nova lley, y ls interessos, avuy contraris y antitétichs d'uns y altres, quedarán normalisats en be de tots, suprimint tot motiu racional de discórdias y de rencunias, sino que també la pau material quedará d'avuy més establerta y assegurada. Axó ha fet, sens dupte, que ls homes de govern de tots los partits hagin rebut be y apoyat aqueix nou estat de cosas, que ha de facilitar d'un modo decissiu la futura prosperitat del poble irlandés. Aquest, per fi, obtindrà son desitjat home rule, y al victorejar a la reyna Victoria en son «jubileu», unirá a sos crits de joya ls clams de sa grutitut profundissima.

Y ara compáris la política de Mr. Salisbury ab la

que fa la felicitat dels pobles que componen la monarquia espanyola y tregui l benévól lector las consecuencias. Alguna diferencia hi ha d'haver entre la «parodia» del Conde-Duque de Olivares, que no té altre rey que son orgull, y l quefe del govern del Regne Unit.

P. C. Y G.

(De La Renaixensa)

Notas regionalistas

(Extretas de la premsa catalanista.)

Comensa a agitarse a Córcega la idea autonomista. Si be no prenen los corsos separarse de França, volen que s'els concedixin lleys especials que 'ls deslliurin del jou que sufren y que, de continuar, dintre poch temps quedaria despoblada la illa, que haurían d'abandonar per no poder sufrir las càrregas que sobre d'ells pesan.

Traslado als SABIS que pera aquí s'estilan. Lo sociòlech alemany Gumpowicz, en un article sobre l'ideal polítich del segle vinent de la revista *Zukunft*, entre altres coses, diu:

«Molts síntomas demostren, no solament a Italia, sino també a França y otras bandes, que la formació dels grans estats no ha pas fet los pobles ditxosos y que las aspiracions se'n van cap a una altra mena d'agrupament que sembla més desitjable. Hi ha en germen dintre dels esperits un nou ideal polítich que s'realizará sens dupte en lo segle XX. En quant a saber exactament lo que será, es un trencar closcas ab lo que encara hi perdriam lo temps.»

La Academia francesa ha concedit a Frederich Mistral lo premi Alfret Née, consistent en cinch mil franchs, per lo seu Poema del Ródano. Aquesta obra mestre está escrita en provençal; mes los francesos s'estiman per igual tot lo que s'fill de França.

Se coneix que no tenen en la Academia En Nuñez de Arce y gent pel estil, ó sinó ja veurían qui s'emportaria premis.

Mariano Aguiló y Fuster

Fill de Mallorca, don Mariano Aguiló y Fuster era una ànima apassionada per Catalunya; probes n'ha donat ab los seus fets, y més encara tindriam d'agrahirli si una escrupulositat excessiva, un anel de perfecció inassequible quasi sempre, no l'haguessen cohibit, privantlo de publicar lo fruyt de sos travalls y de sos fondos estudis. Fa més de trenta anys que sentiem parlar ja ab admiració als jovens aficionats a les lletres catalanes que buscaven y obtenían facilment la honra de conèixer y de tractarlo, de la copiosíssima colecció de cançons de la terra qu'havia aplegat y de la sollicitut ab que anotava en cada una de elles les variants qu'arribaven a la seva noticia; dels milers de papeletes pera la formació d'un gran Diccionari de la llengua Catalana, ahont cada paraula portava la indicació de la seva procedencia, ja dels autors que la usavan, ja del llenguatge oral y popular dels distints indrets de la terra que en les seves investigacions havia se pot dir recorregut per complet, y, per fi, dels goigs, llibres y manuscrits raríssims que formavan la seva selecte biblioteca catalana. Mostra de les primeres son les «Cançons Feudals Cavalleresques» publicades a Barcelona l any 1893, com a primer volum d'un *Romancer popular de la terra catalana* qu'espera encara los més de vint volums que l'havian de seguir, quins originals axís com les papeletes pera l Diccionari dessitjem cayguin en bones mans y puguin servir aviat d'utilitat als amadors de la nostra llengua. De la pulcritud y cuydado que posava en totes les seves publicacions, ne donán exemple los volums de la *Biblioteca Catalana* que dirigí desde l any 1873 y que forman un conjunt d'obres antigues escullides ab criteri y bon gust; pero ahont més s'acreditá de bibliofil intelligent fóu en lo *Cançoner d'obres rimades*, imprés ab caracters gòtichs y dibuxos imitats de la época.

Aquestos estudis y aquestes aficions del senyor Aguiló se revelan per tot en los seus travalls originals, desgraciadament poch en nombre, com alguns dels prólechs y los discursos llegits en los Jochs Florals de Barcelona, essent un modelo de castissa prosa y de conexement de la llengua; axí com en ses poesies s'hi nota en general la influencia de la musa popular, tant en la forma, com en l'esperit d'observació, sense dexar d'esser essencialment literaries per lo pulides y correctes.

Per la seva carrera, havia desempenyat diferents càrrechs en biblioteques públiques, y per necessitats burocràtiques, que informan avuy la nostre legislació

en desventatja del país, fóu jubilat per estat, com havia sigut En Quadrado, quan feya temps se trobava al frente de la Biblioteca provincial y Universitaria de Barcelona.

Havia sigut president dels Jochs Florals d'aquella última ciutat, dos vegades sino recordem malament; era merescudament Mestre en Gay Saber, y consta que en los seus últims anys, al seu vell anhel a Catalunya hi havia afegit un viu interés pel moviment modern catalanista, fill directe de la restauració del conreu de la llengua y de la literatura catalana la que havia contribuït en lloch distingidíssim.

Don Mariano Aguiló y Fuster morí a Barcelona setmana passada. Lo GERONÉS se complau en tributarli un homenatge de grutitut y admiració y prega Deu se digne premiar sa aprofitada vida ab la Glòria del Cel.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 9 Juny.—(2.ª convocatòria). Reunits 8 concejals baix la presidencia del senyor Alcalde pregueren los acorts següents, després d'aprobada la acta de la anterior:

Aprobar comptes per valor de pessetes 1.556'96.

Dexar sobre la taula una instancia del administrador del senyor Marqués de Camps demanant permís pera efectuar obras a una casa del Carrer de la Auriga.

La crisis ministerial s'ha resolt quedant tot de la mateixa manera. Aquesta solució ha soliviantat en gran a la gent menuda del partit fusionista que ja s' tenia lo poder al guié: no hi ha cap perill perxó per aquest costat donchs ja s' encarregarán de cammarlos los pexos grossos de la colla y de convencels de que lo que no ha estat, será un altre die. Lo que no fa cara d'arreglarse tan facilment es la bona correspondencia que diu que 'ns tenen los nord-americans: se parla de que'n preparan alguna de grossa que de segur no 'ns agradará gayre.

—En virtut de les oposicions darrerament fetes a Madrid, ha sigut proposat pera la càtedra de francés del nostre Institut provincial don Baltasar Champsaur.

—Lo «Círcol Artístich de Sant Lluç» compost de escultors, pintors y dibuxants, ha modificat sos estatuts y entre altres reformas hi ha la del us del idioma catalá en lo titol y régimen intern del Círcol. Los estatuts han sigut redactats en catalá y a esser presentats al Govern Civil de Barcelona ab la correspondent traducció feta per intérprete jurat no 'ls hi foren admesos per estar escrits en castellá. De la negativa y, als efectes legals, aixecá acta notarial.

Felicitém a dita associació, de la quina es fundador lo conegut pintor don Joan Llimona, per son patriòtich acort.

—Nostre estimat amic y company lo escultor don Miquel Blay ha obtingut la primera medalla en la Exposició de Belle Arts que se está celebrant a Madrid. Rebi nostre coral enhorabona.

—Hem rebut lo número 2 de la *Revista del Vichy Catalá* que publican los senyors Furest y Companyia, propietaris de las ayguas medicinals del mateix nom.

—Lo diari oficial del Ministeri de la Guerra publica una circular disposant que 'ls soldats que hagin tornat de Ultramar malalts ó ferits y morin en sas casas, l'Hospital militar més proxim al punt en que mori entregará una quantitat a la familia per gastos del enterro. Lo dret a n'aquest benefici s'acreditará ab lo passaport del finat y certificat de defunció expedit pel facultatiu en que consti la malaltia que l'hi ocasioná la mort.

—La Junta local de Sanitat ha quedat constituïda en la següent forma: don Narcís Llach, metje; don Ernesto Vivas, farmacéutich; don Narcís Detrell, cirujá; don Joseph Gimbernat, veterinari; don Narcís de Sambola, don Manel Perez Claras y don Aicet Ibran, representants de la propietat, industria y comerç.

—S'ha publicat la cansó popular *Sant Ramon* armonizada per lo mestre don Enrich Morera. Lo plech de vuyt planas es que s'ha fet la edició conté, Primer: Partitura per coro y armonium; Segon: Reducció per cant y piano; Tercer: Lletra de la cansó. Aquesta bella producció del senyor Morera va ser estrenada per la «Capella russa» y la Societat coral «Catalunya Nova» la va cantar en lo primer concert públich que doná.

Lo mestre Morera 'ns promet una cansó cada mes, armonizada com la de que 'ns ocupém. Que no desmahi en sa tasca, es lo que desitjem, y que trobi en lo públich l'aplausó que s'mereix per treball tant meritori.

—Han arribat de Cuba per malalts los soldats següents: Jaish Peiro y Castelló, de Sant Feliu de Guixols; Agustí Peix i Subirana, de Ribas; Joan Corominas y Garrichs, Joan Sala y Ribas, Carlos Mascort y Bofill y Damás Soler y Botet, de Gerona.

—En la present setmana s'han posat en escena per la Companyia de la senyora Ferrer, que actua en la Teatre principal, las obras catalanas, *Lo Ferrer de Tall*, *Batalla de Reynas* y *La Pena de Mort*, dramas tots tres del malaguanyat autor Frederic Soler, y *La lley del embut* de nostre amic en Ramon Bordes.

—Copiém de *La Renaixensa*.

«A consecuencia de una visita que alguns individus de la Associació Artística-Arqueològica de Barcelona feren últimament al monastir de Santas Creus, y en vista del deplorable estat en que trobaren los calats del claustre gòtic y de la imminent ruina de la galeria del pati de Pere III del palau de dit cenobi, acordá la Arqueològica dirigir una comunicació á la Comissió provincial de Monuments de Tarragona, baix quina vigilancia está aquell monument, cridantli la atenció sobre les reparacions més indispensables que exigeix l'estat de ruina de las ditas dependencias é indicant al mateix temps la conveniencia de reproduhir los calats del claustre que encare's conservan, á fi de procedir en son dia á restablir los que faltan ó á completar los malmesos.

Com sia que la Comissió de Monuments de Tarragona no s'ha dignat fins ara ni acusar rebut de dita comunicació, —sens dupte perque tindrà altrás caborias més atencibles— la Associació Arqueològica determiná dirigir-se á la Real Academia de Bellas Arts de San Fernando cridantli la atenció sobre 'l particular. Aquesta Corporació, ab un zel que la honra, totseguit de rebuda la comunicació de la Arqueològica, se dirigí al senyor ministre de Foment expressantli los desitjos d'aquella Societat y exposant la necessitat apremiant de procedir á la reparació del pati de Pere III y á la restauració del claustre de Santas Creus, fent present al ministre la importancia histórica y artística del esmentat monastir.

Fa avinent axismateix que, si be es cert que á Santas Creus s'hi han executat obras de conservació, aquestas s'han limitat exclusivament á las cubertas y desguás, no alcansant á la part més interessant del monument com es la part ornamental. En sa virtut, s'interessa la Academia pera que 'l ministre atenga 'ls justos desitjos de la Arqueològica, los quals fa també seus aquella Corporació oficial, y demana que 's dictin ab urgencia las disposicions que l'estat del monument requereix; que reconegui l'edifici un arquitecte que 's nombri al intent, que formuli 'l projecte y pressupòsit de las obras de reparació més necessaries en lo pati y claustre, lliurantse á las cubertas de sas galerias de la terra y herbas que perjudican sa estabilitat y fent lo que sia convenient pera assegurar la existencia d'aquella hermosa página del Art.

Es digna del major aplauso la iniciativa que ha prés la Associació Arqueològica y l'interés ab que l'ha atesa la Real Academia de San Fernando, axís com es de doldre la indiferencia que en aquesta ocasió ha mostrat la Comissió de Monuments de Tarragona.»

CARTA DE CASSÀ DE LA SELVA

Senyor Director de LO GERONÉS.

Entusiasta de la meva terra y de la conservació de las sevas típicas costums, passo á donarli compte de la Festa Major que celebrarà aquesta vila los dias 13, 14 y 15 del corrent mes. Pera mi la Festa Major es una institució indispensable en aquestas poblacions catalanas fillas del treball y del estalvi. Aquí ahont no 's llensa res, ni las festas se troban sobreras, es molt just que n'hi hagi una heretada dels vells en que s'hi trobi l'esbarjo y 'l gust de veure al poble traspassar las fitas de la vida ordinaria, gasant y enjoyantse, en companyia dels amichs y forasters que en tals dias solen fer acte de presencia.

Las funcions religioses en honor de la Santa Espina, que venerem en la Iglesia parroquial, seran com sempre solemnes, evidenciant los sentiments d'un poble morigerat y conservador de la fé apresada dels nostres pares.

A la tarde se ballarán ayrosas sardanas que tocarán las orquestas «Unión Casanense» y «Orfeón». Fa goig de veure la gran plassa de la Coma, plena de gom á gom, rumbent hi y puntejant noys y noyas, casats y vells: es un quadro ple de vida y que respon bé de las bonas costums d'un poble.

Hi haurá balls á las nits en dos envelats, l'un axecat en lo jardí del casino «La Industrial» y l'altre en la Plassa Nova. En lo primer tocará una orquesta de Barcelona, en lo segon «La Unión Casanense», aumentada ab algunas bonas parts. Units á n'axó los concerts de la tarde del segon dia, altres en los circols recreatius y las acostumadas serenatas, ja veu que no faltarán ni música, ni divertiments.

Aquest any allargará encara la festa, la funció que en l'hermós teatre del Centre Recreatiu vindrá á donar, dimecres, la companyia de la senyora Ferrer, y las sardanas á la plassa y 'ls balls als envelats que tindrán lloch lo dijous ab motiu d'esser la festivitat del Corpus.

No seré més llarch, donchs ja he dit prou pera férlos hi entrar ganas de venir, més que més poguenta profitar los treus extraordinaris que posará la companyia del ferrocarril de Sant Feliu de Guíxols.

Veyám donchs si s'animan, que á més de agradalshi convé de tant en tant fer alguna sortida, sempre profitosa pera la propaganda dels nostres ideals catalanistas.

Mani á son am. y servidor

J. M. PASCUAL.

SECCIÓ LITERARIA

L'ESQUIROL

(Continuació)

Encara no feyan dos minuts que hi era, quan la Paula de ca 'l sabater và cridarli.

—Mira, Joanet, quina forastera tenim... ¿Qué te'n sembla? Eh que maca? ¡¡Es de Barcelona!!

—¡Bé vaaja!—féu la aludida—Sempre se'n burla vostè... Ja l'onclu aquét dematí també m' feya pagar la festa.

—¡Ay cuyro!—esclamá en Tano, pegant un cop

de puny al cim del taulell.—En Joanet ens guardarà de mentir. ¿No fá Joanet que es maca?

Allò de que la noya fós de Barcelona feya frente al xicot, que no s'havía mogut com quí diu de la falda de la mare. Després que, segons li havian dit, els barcelonins eran molt burletes... Ab tot, buscá dintre 'l seu cervell alguna cosa bonica per dir, y ell, l'Esquirol, com li deyan pel barri, un noy que passava per ser un dels de més «llavia», no encertá sinó á respondre, y encara fenthi embuts:

—Si, si, que... no vaja... que ho es.

—Gracias,—féu la noya ab una ridicola reverencia. Y afegí en tó de burla, acabant d'etzarar al desconcertat minyó:—Ja li dich que 'ls hi agrada de rifarse de la gent als de Girona.

—Cregui que es vritat.

—¡Véu? Vostè mateix ho confessa.

—No, no... Vuy dir lo altre... lo...

La veu de sa mare, cridantli per' anar á dinar, lo tragué del compromís.

—Bueno; m' agrada molt de conèixerla.

—Lo mateix li dich.—

Y mentres ella deixava anar una desvergonyida rialla, ell entrava á casa seva, renegant interiorment del poch acert que havia tingut.

Tot el dinar estigué enmurriat; tant, que sa mare n'hi preguntá la causa.

—¿Qué tens que estás tan pansit?... ¿Que no t'ha fet bons comptes la forastera?—Y vevent que no tornava resposta, continuá:—¡Beneyt!... més que beneyt! ¡Quan jo ho dich que las mossas t'han de fer perdre l'oremus... Está clar: li déu haver fet un paper de tant-se-me-'n-dona y ja me 'l teniu capficat. ¡Vés de qué fan homes!

—¿Si?—esclatá en Joanet, tocat del amor propi.—Ja veuréu á la tarde.—

Cap allà á las duas, el carrer comensá á omplirse de jovent desitjos de puntejar el nostre ball nacional. Collas de fadrins, endiujenjats, anavan d'un cantó al altre *tirant floretas*, á las minyonas que, formant petits rotllos, gatlant per sentir el contrapunt anunciador de la primera sardana. No's féu esperar gayre aquesta, puix abans de tocar dos quarts de tres, ja eran comensadas las ballas.

Al primer espinguet del fluviol, las collas de fadrins y 'ls rotllets de minyonas se varen disoldre, pera distribuhirse en parellas y formar rodas humanas, que 's movian ayrosas al compás de la música.

Llavoras en Joanet, decidit, ab afany de reivindicarse als ulls de la forastera y un bon trós enardit per la escena del dematí, và dirigir-se somrihent á la barcelonina, que estava al pás de la porta de ca 'l sabater conversant ab la Paula.

—¿Que 'm faria 'l favor de rompre 'l foch ab mi?

—¡Ayay! ¿Jo vól que balli aixó? Ni sabría com posarmhi.

—Millor. Aixís podré ferli de mestre. Justament ab aquestas cosas, mal m'está 'l dirho, pro soch un trunfo... Y ¿véu? me sembla que vostè há de tenirhi disposició ab aquéts peuets.

—Es favor, pro...

—Mira Layeta,—interrompí en Tano sortint de la botiga:—Déixat de favors y agafat del brás d'en Joanet. No 'ns hém menjat may cap persona perquè no ballés ab totas las reglas del art una sardana. Y mirat, si algú troba que no 'n sabs prou, que no s'hi enfondi y que 's fassi 'l càrrech que d'ensenyat may ningú hi há nascut... Ah, y des d'ara t'avisó: si no fás pas el pensament de divertirte, demà mateix t'acompanyo á Barcelona. ¿Qué cuyro es aixó! Ja ho sabs que á mi m'agrada alegre la gent.

—Be vaaja—féu la noya.

Y s'agafá del brás del noy de la Manela.

Havent acabat la sardana, en Tano 'ls hi preguntá «com havia anat».

—Com una seda,—respongué 'l xicot,—lo que's diu com una seda... Aviat ne sabrá per ensenyarne.

—Si, conti,—féu la Layeta.

—¿Ho véus com no t'han agafat?—reprengué en Tano.—Ja cal que 'n balléu alguna altra. Y tu, Joanet, que me la ensenyis bé... y que ho fassis «con prontitut y asmero», com jo 'l calsat... y que hi posis tots els sentits ¡cuyro!—

¡Ja ho crech que 'ls hi vá posar! Tant com duraren las ballas, no's vá moure un moment del costat de la barcelonina.

II

Quan la Manela y son fill arribavan á la sala del Odeón, ja eran ocupats la majoria dels palcos. Del empostissat, regat de tot just, se'n desprenia una fortor de resclosit que féu dibuixar en la cara de la Manela una ganyota de disgust. En Joanet llambregá d'un cop d'ull tota la sala, cercant algún conegut ab quí pogués acombayarse la seva mare. Mes la escassa claror que donavan els poch metxeros

de gás encesos, no era prou pera distingir á ningú á vint passos.

De sobte, l'encarregat dels llums n'encengué un d'aprop séu. Allavors en Tano, que ocupava ab la Paula y la Layeta un palco dels del fons de la sala, cridá que s'hi acostessin.

—¡Cap aquí, cuyro!

—¡Ja venim!—respongué l'Esquirol.

Després d'acostarshi, mentres sa mare s'asseya al costat de la Paula, preguntá á la Layeta, que estava acomodada prop de la barana del palco:

—¿Com li han probat las ballarugas?—

Y obtingut un «molt bé, gracias» amanit ab una engrescadora rialleta de la interpelada, notant que aquesta treya 'l vano y 'l mocador d'una cadira que tenia al costat, s'hi assegué, engrescantse 'ls dos en animada conversa.

La sala comensava á omplirse. Las familias del barri ja hi eran quasi totas. A la porta, els pabor-des no s'hi entenan, ab tanta gent com volía entrar. Des del seu lloch, els músichs afinavan els instruments, com si ab las notas soltas que 'n treyan volguessin anunciar el pròxim comens del ball. Alguns joves, passejant d'un cap al altre de sala, ullavan á dreta y esquerra, comensant á pendre vistas pera triar balladora. Altres, estintolats al empit dels palcos, s'entretenian donant conversa á las noyas que 'ls ocupavan.

Tot eran crits y riallas, tot era animació y alegría.

Els vestits llampants de las noyas, barrejats ab las modestas brusas, las senzillas americanas y la tela blanca de la camisa d'algún vehí que, ategant al bordell las etiquetas, s'havía posat en còs de mànigas, formavan un conjunt abigarrat y estrambòtich, capàs de sorprendre á qualsevol que assistís per primera vegada á un ball de festa de carrer.

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

(Seguirá.)

Les esposalles del papelló

Gentil papelló de pintades ales
cerca una flor
pera maridarse.
¡Si n'era d'hermós
quan volatejava
batent d'ací allà
ses ales pintades!
A son pas les flors
llurs calçers ne bāden,
bessant dolcs perfums
que d'amor li parlen.
Lo papellonet
de boniques ales
mira amorosít
una rosa blanca.
S'apropa suāument
y tost se'n aparta...
Ha vist en son coll
una espina llarga
que de son amor
ha gelat la flama.
Veu lo lliri blanc
pleret acostantse;
dins son calçe obert
l'abella s'hi hostatja.
L'abella ab son bes
sa mel ha robada.
Volant neguitós
veu l'altiva dālia:
¡reginal li dñu
y pleret s'hi atansa.
Al dar amorós
un bes en son calçe
lo trova desert,
desert de fragancia.
S'aparta amatent;
no li plan la dālia.
Lo papellonet
llasat se trovava.
Veu en un redós
soleta, amagantse,
la viola del prat
flayrosa y gemada
Si gaya es la flor,
molt més sa fragancia;
si es bella y gentil,
senzilla s'amaga.
Lo papellonet
d'ales pintades
resta enamorat
de la flor boscana.
Y jurantli amor
tost se desposaren.

JOAN BARNEDA.

Figueres Maig 1896.

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge 13.—LA SMA. TRINITAT. S. Antoni de Padua cf.
Dilluns, 14.—S. Basili b. dr.
Dimars, 15.—S. Vito Modest.
Dimecres, 16.—S. Quirse.
Dijous, 17.—SS. CORPUS CHRISTI Sts. Manel Sabel
Divendres, 18.—S. March.
Dissapte, 19.—S. Gervasi.

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el rápit de 1.ª y 2.ª

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'10	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

	Mati	Tarde
Núm. 1.	7'40	
Núm. 3.		1
Núm. 5.		4'30

ORDINACIONS

- Pera Banyolas á las 9 y 11 mati (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
- Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
- Pera Olot á las 11 mati (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
- Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)
- Pera Anglés, La Sellera y Amer á las 10 mati (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)
- Pera Salt tot lo mati fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

COMPANIA GENERAL DE SEGRS SOBRE LA VIDA
CORT-REAL, 19.—PRINCIPAL

GERONA

CAPITAL DE GARANTIA

10.000.000 DE PESSETES

Capitals assegurats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	406.704,728'75
Siniestres pagats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	5.032,985'23
Pagat als assegurats per altres conceptes fins al 31 de Desembre 1896.	pessetes	2.356.413'49
Total pagat als assegurats.	pessetes	7.389.398'72

Delegat General,

Joseph Coderc y Bacó.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y APINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanch te desfigura, t' he de dar un bon concell: si 't vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fill de Francisco Vilardell y Comp.ª

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament módichs.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella, 5.—Gerona

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1	pesseta trimestre	1'50	pessetas trimestre
Fora.	1	4'25 id.	Un número sol.	0'40 id.

LA PREVISIO ESPANYOLA

Companya de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1888

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA

Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.ª Gerona

Sub-director Regional: D ANGEL TREMOLS Y PELL

Siniestres pagats: Rs. 3.524.286'92